

NEMZETKÖZI TEREPI SZIMPOZIUM DÉL-NÉMETORSZÁG JURÁJÁRÓL
STUTTGART 1977 SZEPTEMBER 14-24.

UTIBESZÁMOLÓ

Galács András

1977 őszén a Stuttgarti Állami Természetráji Muzeum, a Német Rétegtani Bizottság Jura Rétegtani Albizottságával közösen nemzetközi terepi szimpoziumot szervezett Dél-Németország klasszikus jura területeinek bemutatására. A rendezvény célja a híres előfordulások helyszíni bemutatása mellett az is volt, hogy a külföldről érkező kollégáknak lehetősége nyíljon a fontos gyűjtemények és muzeumok megtekintésére, valamint a nagy hagyományokkal rendelkező jura kutatások jelenlegi állásának megismerésére.

A vonzó programnak megfelelően az érdeklődés és a részvétel széleskörű volt, összesen 20 ország 125 kutatója volt jelen. Magyarországról három kutató vett részt a szimpoziumon.

+

A rendezvény jellegéből következően előadások csupán az első napon voltak, s ezen a terület általános felépítését, részletesen taglalva pedig az alsó-, középső- és felső-jura rétegtanát és faunáját ismertették az illető szakterületek helyi kutatói. A megnyitó a Stuttgarti Állami Természetráji Muzeumban volt, s így lehetőség nyílt arra is, hogy a résztvevők a muzeum kiállítási anyagát is megismerjék. A modern kiállításokon izléses, mértéktartó, legfőképpen pedig korszerű, látványos bemutatásban láthattuk a környék legnevezetesebb képződményeit (Holzmaden-i posidoniás pala, Solnhofen-i litográf pala, középső- és felső-triász képződmények) reprezentáló anyagokat.

Az első napon Baden-Württemberg tartomány kulturális minisztere fogadást adott a résztvevők tiszteletére. Üdvözlő beszédére válaszolva Dr. B. ZIEGLER professzor, a Stuttgarti Állami Természetrajzi Múzeum igazgatója, a kongresszus rendezőségének vezetője elmondta, hogy a rendezvény szerves folytatása azoknak a terepi szimpoziumoknak, melyeknek sorát 1959-ben a magyarországi Mezozoós Kongresszus nyitotta meg, s melyek között kiemelkedően sikeres volt az 1969-ben Budapesten tartott Mediterrán Jura Kollokvium.

+

A nyitó napot követően kirándulások lebonyolítására került sor. Az első napon a Sváb Alb jurájának általános képét ismertető egységes kirándulást szerveztek. Ennek során jó feltárásokban láthattuk a legalsó liászt, az alsó-toarci posidoniás palát, az alsó-dogbert és a középső-dogger oolitot, valamint a felső jura mészkő különböző fáciesű kifejlődéseit. Valamennyi lelőhelyen bőven volt idő a kőzettani, szedimentológiai megfigyelésekre és a gazdag fauna tanulmányozására.

Szeptember 16-tól a résztvevők érdeklődésének megfelelően alternatív kirándulások kerültek lebonyolításra. Az egyik kirándulás Pliensbach és Holzmaden környékére vezetett. Pliensbach környékén, több feltárásban láthattuk a pliensbachi emelet tipusszelvényét, illetve az ezekhez csatlakozó alsó-toarci képződményeket. A pliensbachi típus-lelőhelyének ammonites faunája jelenleg re-
vizió alatt áll.

Különleges élményt kínált a Holzmaden-i program. Itt lehetőség nyílt a klasszikus posidoniás pala művelés alatt álló egyik fejtőjének megtekintésére. A vendéglátó a bánya tulajdonosa, Gotthilf FISCHER volt. A belső burkolásra és a különféle diszitésekre használt pala fejtőjében kitűnően tanulmányozható volt az összlet és annak világhírű, minden képzeletet felülmuló gazdagsága és megtartási állapota faunája.

A palafejtő megtekintése után a résztvevőket elkalauzolták abba az üzembe, ahol a kibányászott palát további értékesítésre feldolgozzák. A méretre vágott lapokból padló- és falburkoló elemeket, asztallapokat és különféle disztárgyakat készítenek. A bányászat és a feldolgozás közben előkerülő értékesebb ősmaradványokra az állami muzeumoknak elővásárlási joguk van, a kisebb értékű fossziliák a megmunkálás után is a kőzetfelszinen maradnak.

A gyönyörű nap méltó betetőzése volt az utolsó programpont, mely a Holzmaden-i Hauff Múzeum megtekintését jelentette. A nagyhirű múzeum – a várakozással szemben – kifejezetten modern, ami nem csak az épület korszerűségét, de a bemutatás módját is jelenti. Külön őrzik a múzeum alapítójának, a híres gyűjtőnek és preparátornak, Bernhard HAUFF-nak munkaeszközeit és az eredeti kiállítási tárgyak egy részét. A Holzmaden-i posidoniás pala leggazdagabb gyűjteményében a számos ritkaság és egyedi lelet mellett a legmélyebb benyomást talán az a hatalmas kőzetlap tette, mely 13 méter hosszan borította az egyik falat, s egy krinoideákkal és Inoceramus-okkal benőtt hatalmas uszadékfát mutatott.

Szeptember 17-én egy másik kirándulás Stuttgarttól délre, Tübingen környékén a triász/jura határ bemutatásával és a legelső liász megismertetésével foglalkozott. Külön érdekesség volt a liász alján áthalmazódott, rhéti kora "bonebed" megtekintése, melyet két feltárásban is láthattunk. Az emlős fogmaradványokat is tartalmazó mintegy 10 cm-es réteg különlegessége itt, hogy kötőanyaga karbonátos, így a maradványok kiszabadítása viszonylag könnyű.

A kiránduláson a jelentkezők nagyobb része azért is vett részt, hogy lehetőségük nyíljon a Tübingeni Egyetem paleontológiai gyűjteményének megtekintésére. A páratlan anyag megfelelt a várakozásnak, a külföldi résztvevőknek azonban visszatetsző volt, hogy a németországi jura őslénytani kutatások a legnagyobb hírében a kutatások iránya nem követi ma a másfél évszázados hagyományokat. QUENSTEDT szobrának elhelyezése a gyűjtemény legkisebb bemutató helységében és a SCHINDEWOLF-i emlékek teljes hiánya a látogatókból általános megdöbbenést váltott ki.

Szeptember 18-án, vasárnap, a rendezők hivatalos programot nem szerveztek, de lehetőséget biztosítottak arra, hogy a Stuttgarttól kisebb távolságra lévő Ludwigsburgban megtekinthessük a Stuttgarti Múzeum kihelyezett kutató- és bemutató részlegét. A résztvevők szakmai érdeklődésére jellemző, hogy a várákozással ellentétben szinte kivétel nélkül minden vendég élt ezzel a lehetőséggel. A Ludwigsburg-i múzeum, mely jelenleg készíti elő állandó geológiai és paleontológiai bemutató anyagát, egyben gyűjtőhelye klasszikus német jura publikációk típus-anyagának. Itt lehetőség nyílt arra, hogy a helyi kutatók és a szimposium résztvevői speciális kérdésekben konzultációkat folytassanak.

Szeptember 19 és 21 között az egyik alternatív kirándulás, Dr. A. ZEISS, erlangeni professzor vezetésével, a frank jura bemutatásával foglalkozott. Mivel az érdeklődés elsősorban a klasszikus felső-jura karbonátos sorozatok iránt nyilvánul meg, a három nap ezek bemutatásával, és múzeumok látogatásával telt el. Az első napon kimmeridgei és alsó-titon faunadus képződményeket láttunk, és el látogattunk a Maxberg-i múzeumba. Itt a híres litográf mészkő felhasználását és ősmaradványait mutatják be a közönségnek. Maradandó élményt jelentett a gyűjtemény, mely nem annyira az anyag nagyságával, hanem kiválóan válogatott, reprezentatív módon bemutatott példányaival váltott ki elismerést a látogatókból. A múzeum közelében meglátogattuk a litográf mészkő egyik ma is működő, impozáns feltárását, valamint a belső burkolásra és sok más célra felhasznált kőzet feldolgozó üzemét.

A következő napon az Eichstätt-környéki felső-jura, elsősorban alsó-titon feltárások megtekintése szerepelt a programban. Bemutatásra került a malm karbonátos komplexum két fő fácies típusa, a zátonyokból keletkezett tömeges mészkő és a zátonyok közötti lagunákban ülepedett finoman rétegzett litográf pala. Este a vendégek számára bemutatták az Eichstätt-i Jura Múzeumot, mely berendezésével, valamint kicsiny, de rendkívül értékes ősmaradvány anyagával a Solnhofen-i litográf mészkő faunájának egyik leghatásosabb bemutató helye. Korona-ékszereknek kijáró biztonsági berendezés védelmében látható itt a nemrég talált, 5. Archaeopteryx példány.

A harmadik nap Eichstätt kisvárosának megtekintésével, majd a Stuttgart-ba való visszatérés során néhány felső-jura lelőhely megtekintésével telt el. Különleges élmény volt Neuburg an der Donau-ban a Weigert-féle "fosszilia-sokszorosító" üzem kiállításának megtekintése. Ez az üzem háromdimenziós, színes papír másolatokat készít ősmaradványokról, nagy szériában és olcsó áron. Termékeit különböző típusú és szintű oktatási intézményekben használják, és múzeumok is szívesen vásárolják. A tökéletes hűséggel készített másolatok hasznosságát a kiállításon bemutatott gratuláló levelek is bizonyították.

Szeptember 22 és 23-án kétnapos kirándulás mutatta be a Sváb Alb déli részén található jura előfordulásokat. Az első napon egy épülő autósztráda mesterséges feltárásaiban feltárt alsó-jura szelvényeket tekintettünk meg, majd aaleni feltárás szerepelt a programban. Minden lelőhelyen bőségesen nyílt lehetőség ősmaradványok gyűjtésére és a helyi szakértőkkel színvonalas konzultációkra. A kirándulás második napján középső- és felső-jura feltárások, klasszikus előfordulások bemutatására került sor. A kirándulás végén, mely egyben a szimposium terepi részének befejezését is jelentette, a résztvevők a Lochen hágótól nyíló kilátással vehettek búcsút a Sváb Albtól.

+

Szeptember 24-én, a szimposium zárónapján, a rendezők szervezett látogatást kínáltak a stuttgarti állatkertbe. A gyönyörű környezetben elhelyezett állatkertben nem egy különlegesség, mint például trópusi korallzátony-akvárium és éjszakai állatokat bemutató speciális pavilon található.

A szimposium záró eseményét a Stuttgarteri Állami Természettudományi Múzeumban tartották, ahol a fogadáson ZIEGLER professzor köszönte meg a részvételt. A résztvevők nevében TSZAGARELI, tbiliszi professzor, a szovjet küldöttség vezetője mondott köszönetet a rendezőknek. Hangsúlyozta, hogy egyöntetű vélemény szerint a rendezők célkitűzései megvalósultak és a stuttgarti kutatók a hagyományok ápolásában és a modern kutatások fellendítésében elismerésre méltó eredményeket értek el.

A szimpozion, amellet, hogy lehetőséget teremtett a klasszikus jura lelőhelyek és muzeumok megtekintésére, értékes új információkat is nyújtott. Ezek maradandóságát segítik a kiosztott kirándulásvezetők és azok a cikkek, melyeket a helyi kutatók erre az alkalomra a Stuttgarter Beiträge zur Naturkunde 1977-es évfolyamában publikáltak.

Ismét bebizonyosodott, hogy szerény keretek között, reprezentáció nélkül is sikeres lehet egy rendezvény, ha az szakmai színvonalában megfelel a résztvevő-gárda legfontosabb elvárásának : a korszerű, nemzetközi szintű ismeretetésnek.

Magyar résztvevő számára élményt jelentett az a magasszintű földtani-őslénytani népszerűsítő munka, melynek nyomaival mindenütt találkozhattunk. E témakörből kis alkalmi könyvkiállítás nyújtott áttekintést a helyszínen. A gazdag választék a természettudományok iránti széles érdeklődésről és magasszintű átlag ismeretekről tanuskodott.

Megjegyzendő azonban, hogy a paleontológia népszerűsége veszélyeket is rejthet. Tapasztaljuk, hogy a nagy helyismerettel rendelkező magán- és hobby-gyűjtők az egyes lelőhelyeket szó szerint kifosztják, s így értékes anyagok nem a közgyűjteményekbe és a tudományos kutatók kezébe kerülnek, hanem ellenőrizhetetlen csatornákon nemegyszer külföldi piacokra jutnak. A helyi kutatók még a meglévő törvényes védelem ellenére is tehetetlenek a jelenséggel szemben. A probléma, mely Nyugat-Európában általános, nálunk pedig csiráiban jelentkezik, hazai tanulságokat is hordoz.

A muzeumok magas látogatottságáról közvetlen benyomásokat szerezhettünk. A muzeumok népszerűsége nem csak a látványos és modern bemutatási módnak, de az ehhez kapcsolódó színvonalas kiegészítő-anyagoknak is tulajdonítható. Mindenütt kaphatóak voltak a részletes ismertető, különböző típusú írásos és illusztrált nyomtatványok, a legszebb példányokat bemutató fekete-fehér és színes képeslapok és diák, valamint ősmaradvány másolatok.

A Dél-Németország juráját bemutató terepi szimposium is bizonyította, hogy a hasonló szakmai rendezvényeken hazai kutatók részvétele nagyobb létszám-ban indokolt, s a kiküldésnél nem csak a legszűkebb szakmai érdekeltség lehet szempont, hanem a kapcsolódó témákban való ismeretszerzés is.

x x x